

Benjamin Ivaničin

UNIVERZALAN ČOVJEK

»Najvažnije pitanje koji se postavlja našem naraštaju, govorio je Martin Luther King, sastoji se od triju riječi: Što je čovjek? Svaki javni društveni i gospodarski poredak jednoga društva ovisi o tom nadiskustvenom prijepornom problemu ... Mnogo je naših suvremenika koji sebi postavljaju to pitanje, ali se u odgovorima neobično razilaze...« (*Prier et servir*, 84, 310).

Abraham Heschel u svojoj knjizi *Što je čovjek* piše da mnogi ne mogu odgovoriti na to pitanje. Među njih spadaju svi oni koji su proglasili da je Bog mrtav pa sad zaključuju kako je i čovjek mrtav. Dokazi su im Auschwitz, posljednji ratovi, atomska bomba, arsenali oružja.

Ipak, mogućnost da se bude pravi i savršeni čovjek stvarna je i ostvarljiva, jer ima Jedan koji je postao savršen čovjek. To je Isus iz Nazareta, posebno Isus iz Nazareta u Euharistiji.

Time se pitanje »Što je čovjek?« pretvara u pitanje: »Hoćeš li biti čovjek kao što je Isus **vi** Euharistiji čovjek?« Samo je Isus taj čovjek pred kojim pregibamo koljena: da činimo ono što on čini lomeći kruh. Što? Sv. je Ivan napisao opisujući večeru: »Ljubeći svoje, do kraja ih je ljubio ...« (13, 11). Da ljubimo. Bog je ljubav. Do kraja da budemo kao Bog, kao što je Isus to bio ljubeći do kraja pri lomljenju kruha, idući dva puta do kraja: dajući tijelo za jelo i perući noge. Za šesnaest sati bit će raspet na križu. Uistinu nam se prije šesnaest sati predao. Skinimo Pilatov natpis nad Isusovom glavom na križu i stavimo drugi, tj. onu prvu Pilatovu izjavu: Evo čovjeka!

Taj čovjek je Čovjek. Nije teško dati mu obrise.

To je čovjek *volje Očeve*. Kada lomi kruh, u njemu se vidi čovjek koji u temeljima svojega bića vrši Očevu volju. On je o njoj propovijedao (Mt 15,24), njome se hranio kao jelom i pićem (Iv 4, 43), on moli da ona bude na zemlji kao što je u nebu (Lk 24, 42). U njemu je obično ono što je nama neobično. Tko se od nas u osamnaestoj godini pita što je volja Božja s obzirom na moje zvanje, moje mjesto u društvu, moju životnu ulogu u određenim životnim uvjetima. Hvatamo se života ne obazirući se na Boga, mjesto da se hvatamo Boga obazirući se na život. Ispitujemo kanale novca, kanale ugleda, kanale manjeg otpora, mjesto da se okrenemo vidicima Božje volje. A kad utemeljimo život nad ispresijecanim vidicima Božje volje, s »nevinom« ozbiljnošću pitamo: Što je čovjek? Postoji li čovjek?

To je čovjek *za druge*. Kao što je za života bio toliko proegzistentan da nije imao kada ni jesti (Mk 3, 20), tako je u završnici postao čista proegzistencija. Umro je ne braneći svoj sistem ni svoje teorije. »Riječi moje koje vam govorim nisu moje« (Iv 14, 10). Zauzeo se za poredak čovjekova duhovnog oslobođenja bez materijalne nadoknade. Zato je Euharistija, u kojoj se susreće ta proegzistencija, mjesto na koje se upućuje naš sebični život. Mi shvaćamo opasnost. Ona to i jest jer je dinamit pod pećinom našega kamenog srca.

To je čovjek *sluga svoje braće*. Lomiti kruh znači zapravo pretvoriti se **vi** komade, u mrvice za sve. To je Isus. Gledajući na nj, Albert je Schweitzer uskliknuo: »Kad umrem, želio bih da me crnci pojedu da bi mogli reći: bio je dobar, bio je do dna dobar!« Euharistija je dijeliti se drugima u komadićima, izgubiti se u drugima. To je pozadinsko značenje evanđeoske riječi »izgubit svoj život«. Dati ga drugima otkvačivši od sebe svijet, novac, alkohol, seks kao uživalačke izvore. Samo Bog može oprati noge čovjeku. Bit će stoga i čovjek — slika Božja — pri pranju nogu svoje braće najveći. Samo posjednik slobode može postati robom (slugom) drugih. Zarobljen čovjek to ne može. On je već rob. Krist je bio toliko slobodan da je mogao oprati noge čak i Judi.

To je *univerzalan čovjek*. Isusovo je viđenje uvijek univerzalno. U nj je uvijek uklopljen svijet, cijeli svijet. Kada daje čašu svoje krvi, onda je daje da se ona izlije za sve. On se uvijek daje za sve ljude. Nikada u svoje planove ne stavlja jednu kuću, jedan grad, jednu zemlju, jedno stoljeće, rješenje problema jedne skupine, jednoga kraja. Mi ne čitamo ni novine. On je mislio na Adama. Oci su voljeli pričati legendu o mrtvačkoj lubanji koja se pojavila pod križem, i bila oprana krvlju s križa. Bila je to Adamova lubanja. Iz te su legende gradili teološke sisteme otkupljenja. Isus, onaj s posljednje večere, onaj iz Euharistije, mislio je i na Adama, na prvog čovjeka, koji je, po starom računu, živio nekoliko tisuća godina prije Isusa, a, po današnjem, prije nekoliko milijuna godina.

U Euharistiji Isus živi za sve, umire za sve, daje zadovoljštinu za sve. Mi mislimo da se svijet završava ogradom vrta oko naše kuće ili brežuljcima koje dohvaćaju naše oči. Svijet je mnogo širi, uvjeravao je Robert Kennedy Amerikance. Nema nijednog problema koji euharistijski Isus ne uzima na sebe, danas kao i jučer, do kraja svijeta. Kad izbije rat nadahnut mržnjom bilo na kojoj strani svijeta, Isus iz Euharistije plaća ga svojim tijelom. Jednako tako i mučenja, psovke i tlačenje siromaha, bilo u svilenim ili željeznim rukavicama. I tako će biti do sudnjega dana. Na Kranjčevićeva posljednjeg Adama, koji prstom po ledu ispisuje uputnik, već je izlivena čaša krvi s posljednje večere.

Isus — Euharistija — to nije univerzalnost ideologije ili sistema. To je univerzalnost krvi, univerzalnost života, koji se razlijeva kao temeljna vrijednost kroza sve predjele povijesti zahvaćajući svakoga čovjeka, darivajući mu oslobođenje i dajući mu njegov pralik. Stajati na posljednjoj večeri znači stajati na početku i na svršetku povijesti u sabranosti pothvata, ljubeći je, a to znači predajući joj se, prožeti njome. U dubinama je povijesti mir i konzistencija i snaga jer je tamo euharistijski Isus za sve i za svakoga.

Kad idemo na Euharistiju, a njoj nas NEK nadahnuto vodi i kao pojedince i kao Božji narod u cjelini, tada ne idemo samo da primimo tijelo i krv, oslobođenje i okrepu, nego i da postanemo čovjek, pravi čovjek Očeve volje, čovjek za druge, čovjek sluga svoje braće, univerzalan čovjek.

Da, univerzalan čovjek. Samo jedan je Čovjek-Euharistija, a mi smo u Njemu. Samo jedna je iscjeljujuća moć, moć Čovjeka s posljednje večere, a naša je moć u njemu, koja po njemu postaje iscjeljujuća kao njegova. Čašom naše krvi pridružene čaši Kristove krvi i komadićem našega tijela i života pridružena kruhu s posljednje večere prisutni smo početku i svršetku povijesti, ne kao pasivni gledaoci nego kao duhovni osloboditelji i otkupitelji, davaoci Božjega života i njegove slobode. Prikazujući sebe skupa s Isusom u Euharistiji, nadoknađujemo u Pavlovu smislu ono što je nedostajalo Isusovim patnjama za spasenje svijeta, a to će reći da svojim životom dodirujemo sve koji ulaze u sastav svijeta, od prvog do zadnjeg Adama, kao što sve dodiruje Isus.

»Tko u ljubavi nije sve dao, nije ništa dao«, napisao je Ibsen. Recimo uz to: tko ne ljubi jednog čovjeka, ne ljubi nijednog čovjeka. Ljubav je univerzalna, i kao dar i kao adresar. Takva svijetli s posljednje večere. Ne ostaje nam drugo nego sliti svoj život u euharistijske tokove povijesti ili ostajući izvan njih, kukavički pitati: Što je čovjek? ili pak udivički jadikovati: Čovjek je mrtav.